

Пуковник Чедомир Војнов, изасланик одбране Румуније

Снимио Горан СТАНКОВИЋ

Сарадња у безбје

Убрзање процеса учлањења у Европску унију потенцијалних кандидата са Западног Балкана, укључујући Србију, доприноси обезбеђењу стабилности региона што је и за Румунију од стратегијског интереса, истиче у новогодишњем интервјуу „Одбрани“ пуковник Чедомир Војнов, који је сада у поновном „мандату“ војног изасланика те суседне и пријатељске земље, овде у Београду.

Војска Румуније остварила је добре резултате у процесу модернизације и трансформације оружаних снага, што је део ширег процеса поновног утемељења, на новим основама, читавог друштвеног система Румуније после 1990. године. Циљ је, како истиче пуковник Војнов, стварање нове снаге, која ће бити способна да се супротстави ризицима и претњама по безбедност земље. Нови статус Румуније у оквиру међународне заједнице, као чланице НАТО-а и Европске уније (ЕУ), довео је до преузимања нових улога и одговорности државе, како у односу на румунско друштво, тако и као учесника у међународним и глобалним безбедносним системима.

Нови стратешки и војни профил је, тако, створио услове и за нови приступ националним безбедносним потребама, заснованом на принципу колективне одбране и обезбеђењу безбедности посредством сарадње.

На почетку разговора о овим корисним искуствима за боља сналажења у данашњим турбулентним променама, питали смо пуковника Војнова где је у том реформском процесу остварен највећи напредак?

– Неодвојивост процеса трансформације Војске Румуније са стратешким циљем допринела је реали-

зацији напретка у бројним областима, као што су демократска цивилна контрола над оружаним снагама, ревидирање структуре снага, реализација новог законодавног оквира за сектор одбране, повећање нивоа интероперабилности са армијама држава чланица НАТО-а, побољшање система војног школства, као и постепена имплементација новог система планирања одбране.

Реализација капацитета намењених НАТО-у била је и даље представља мотор модернизације Војске Румуније. Такође, оријентација одбрамбене политике ка новом сету захтева довела је до усклађивања структуре снага са новим мисијама и задацима војске, у смислу развоја способности за мониторинг и рано узбуњивање, превенцију и управљање кризама, учешће у борби против тероризма, сузбијање ширења оружја за масовно уништавање, као и за учешће у мисијама колективне одбране.

Какав је значај активности у оквиру Програма „Партнерство за мир“?

– Посредством специфичних механизма и средстава понуђених државама партнерима, *Партнерство за мир* (ПЗМ) је имало и има значајну улогу у имплементацији сигурног и стабилног окружења у евроатлантској регији, узимајући у обзир отвореност ка политичком дијалогу и практичној сарадњи са НАТО партнерима у региону.

За Румунију, десет година учешћа у ПЗМ (1994–2004) биле су период припреме и консолидације кандидатуре за чланство у евроатлантским структурама, фокусиран на активностима које су имале за циљ развој интероперабилности румунских оружаних снага са снагама НАТО-а, као и учвршћивање улоге наше земље као безбедносног фактора у региону. Румунија је дала посебан значај активном укључењу у активности у оквиру ПЗМ, дајући важан допринос у операцијама НАТО-а изведеним у сарадњи са партнерима, као што су биле операције на Балкану. Наша земља је учествовала у преко 3.300 активности у оквиру ПЗМ.

Које су предности чланства у НАТО-у?

– Војска Румуније учествује у широкој лепези НАТО/ПЗМ вежби (копнених, ваздухопловних, поморских, логистичких и цивилне заштите), уз употребу особља и технике свих видова оружаних снага и увежбавајући све три главне мисије ПЗМ, установљене Оквирним документом: за подршку миру, трагање и спасавање и пружање хуманитарне помоћи.

ДНОСТИ

Учешће Румуније у активностима за обуку и увежбавање, у мисијама и операцијама НАТО/ПЗМ, паралелно са процесом уобличавања оружаних снага, како на нивоу стратегијских докумената, тако и у области планирања од-

Пуковник Чедомир Војнов завршио је војну гимназију у Крајови и Филолошки факултет у Букурешту. Као официр Војске Румуније радио је углавном на наставничким дужностима и у међународној сарадњи.

Од 1998. до 2002. године био је помоћник изасланика одбране Румуније у СР Југославији, од 2003. до 2005. изасланик одбране Румуније у Државној заједници Србија и Црна Гора, а од 2009. поново је у Београду као изасланик одбране своје земље. Овде је са супругом Флориком и кћерком Јулијом Алином.

ОДГОВОРНОСТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ

У данашњим измењеним условима обезбеђивање безбедности превазилази сферу одговорности појединачно било које земље и не може више да се реализује уз употребу искључиво класичних војних средстава. Ново међународно окружење и диверсификација ризика и претњи условили су прелаз од стриктно територијалне одбране ка колективној одбрани, као и проширење војних мисија, задатака и операција.

У том контексту, важну улогу имају систем колективне одбране, заједничка спољна и безбедносна политика, партнерства, сарадња и учешће у регионалним иницијативама, билатерални односи, као и активно учешће у мултинационалним операцијама у свету.

бране или управљања одбрамбеним ресурсима, резултирали су стварањем модерних, мање бројних, интероперабилних оружаних снага, способних да претворе Румунију из потрошача у произвођача безбедности у Југоисточној Европи.

Данас, чланство у НАТО-у представља за Румунију најважнији гарант властите безбедности, посредством реализације демократских вредности, специфичних евроатлантском друштву. Истовремено, подржавамо процес трансформације Алијансе, како у погледу филозофије, тако и у војном плану, с акцентом на интензивирање улоге НАТО-а као форума за консултације, развој војних капацитета за одговор на кризе и сарадњу са другим међународним организацијама.

Какве обавезе проистичу из Заједничке европске спољне и безбедносне политике?

– Учлањење у европску породицу донело је Румунији не само предности, него и преузимање обавеза за реализацију заједничких циљева. Тако, активно учешће Румуније у развоју система безбедности и одбране ЕУ представља приоритет румунске националне политике одбране. „Обавезе“ наше земље проистекле из својства државе чланице ЕУ спроведене су учешћем у развоју три највеће компоненте Заједничке европске спољне и безбедносне политике: стратегијско-политичке и институционалне компоненте, капацитета и операција.

Румунија је допринела формирању европске безбедносне и одбрамбене политике (ЕБОП), како учешћем у дебати и изради и осавремењавању Европске стратегије безбедности, у развоју концепата ЕУ о Реформи безбедносног сектора, Цивилно-војној координацији и Дугорочне визије, тако и учешћем у недавној дебати о имплементацији Лисабонског споразума.

Учешће Румуније у политичко-војном дијалогу материјализовано је учешћем на састанцима политичких и политичко-војних структура Савета ЕУ, као што су Савет за спољне послове, Одбор сталних представника, Политички и безбедносни одбор, Војни одбор, као и у сталним или ад-хок радним групама (нпр. за капацитете).

Са становишта потребе за интензивирање процеса сарадње између држава чланица и у сагласности са националним циљевима и приоритетима, област везана за капацитете представља приоритетни разлог за учешће Румуније у процесу развоја ЕБОП и изражава се конкретним иницијативама за развој одбрамбених капацитета. Румунија ставља на располагање пакет војних снага и капацитета, ради учешћа у операцијама и мисијама Уније, а који укључују јединице из свих видова.

Како оцењујете сарадњу са Војском Србије и регионалну стабилност?

– Румунија константно подржава кораке Србије за европску интеграцију и приближавање НАТО-у, као и потезе за обезбеђивање регионалне стабилности и безбедности. За Румунију Западни Балкан представља зону од стратегијског интереса. Наша земља је директно заинтересована за стабилност и безбедност ове регије. Уосталом, „повећање доприноса обезбеђењу регионалне безбедности и стабилности“ јесте важни циљ Владиног програма за период 2009–2012.

Убрзање процеса учлањења у ЕУ потенцијалних кандидата са Западног Балкана, укључивши Србију, доприноси обезбеђењу стабилности региона. Румунија, у својству државе чланице ЕУ, може да подели своје искуство у процесу прикључења Унији, укључивши област ЕБОП.

Истичем и да билатералну војну румунско-српску сарадњу карактеришу бројни састанци на високом нивоу.

На практичном плану, сарадња две армије је на изузетном нивоу, имајући у виду и бројне заједничке активности. У 2008. и 2009. години издвајам сарадњу у области планирања одбране која је конкретизирана реализацијом двеју билатералних активности у Србији, током којих су вођени разговори на тему Система планирања, програмирања, буџетирања и оцењивања (СППБО).

У 2010. години, на захтев српских партнера за подршку у области реализације „партнерског циља“ у области планирања одбране, Министарство националне одбране је изразило спремност да пружи подршку која би се материјализовала слањем докумената, анализа и студија, с тим да се за 2011. годину нађу потребни финансијски ресурси за учешће у радионицама које ће бити организоване на ту тему.

За наредни период имамо као циљ интензивирање политичко-војног дијалога између два министарства одбране, развој билатералне сарадње у области трансформације оружаних снага, војног школства, војне медицине, менаџмента финансијским и људским ресурсима, конверзије вишка кадрова.

Које су данас главне претње националној и широј безбедности са становишта Ваше земље?

– По нама, конвенционална широка агресија против евроатлантског простора је врло мало вероватна, средњорочно гледано. Међународни тероризам, као и ширење оружја за масовно уништење наставиће да представљају, са нашег становишта, главне асиметричне претње по међународну безбедност. Нестабилност због регионалних криза и конфликта, то јест могућност активације појединих „замрзнутих“ конфликта, повећани приступ новом неконвенционалном наоружању, прекогранични организовани криминал, употреба нових технологија у циљу разарања, прекраћивање потока виталних ресурси, илегалне миграције и последице природних катастрофа биће највероватнији средњорочни изазови.

Највећу опасност по живот и слободу људи, демократију и друге основне вредности, на којима се заснива заједница демократских држава, јесте међународни тероризам, структуриран у прекограничне мреже, које могу располагати оружјем за масовно уништење.

Каква су искуства Румуније из учешћа у мировним мисијама?

– Учесће Румуније у операцијама и мисијама под покровитељством Уједињених нација (УН), ЕУ и НАТО-а представља веома важан елемент афирмације улоге и места Румуније у својству кредибилног играча и произвођача безбедности на регионалном и глобалном нивоу. Наше учешће се уклапа у обавезе преузете од стране Румуније у оквиру безбедносних и одбрамбених договора и споразума.

Снаге Војске Румуније учествовале су у широкој лепези мисија и операција, од класичних мисија за одржавање мира или за хуманитарну подршку под покровитељством УН, до много сложенијих и захтевнијих актуелних операција под руководством НАТО-а за стабилизацију и реконструкцију или у мисијама коалиционог типа за борбу против тероризма.

Што се тиче добијеног искуства, учешће у мисијама и операцијама представља најбољу обуку коју могу да добију румунски војници, као последица сложених и захтевних задатака на терену. Деловање у мултинационалном оквиру доприноси порасту интероперабилности наших снага са снагама савезника и партнера. Знања и навике добијене учешћем у разним мисијама представили су основу за повећање нивоа професионалности, који је потребан за планирање и извођење војних дејстава у мултинационалном оквиру, у различитим условима што се тиче геополитике, рељефа, климе, традиција и културе.

Какви су планови за даљу изградњу румунских оружаних снага?

– Актуелни планови предвиђају да Војска Румуније финализира до 2015. процес реструктурирања и да реализује потпуну интеграцију у НАТО и ЕУ, наставком операционализације снага намењених за колективну одбрану, финализацијом реструктурирања логистичког система на стратегијском и оперативном нивоу, наставком набавки нове опреме и главних програма за наоружавање и снабдевање, реорганизацијом војног школства, повећањем доприноса снага у Снагама за реаговање НАТО-а и ЕУ.

БОРБЕНЕ ГРУПЕ

Важну компоненту учешћа Румуније у процесу оперативног развоја Европске безбедносне и одбрамбене политике представљају капацитети за брзо реаговање, посебно Тактичке борбене групе ЕУ.

Румунија учествује у операционализацији две борбене групе: Грчка–Бугарска–Румунија–Кипар и Италија–Румунија–Турска. Ове борбене групе стављају се на располагање ЕУ.

УЧЕШЋЕ У МИСИЈАМА И ОПЕРАЦИЈАМА

Током учешћа у мисијама и операцијама за подршку миру, румунски војници деловали су под окриљем УН у Анголи, Кувајту, Сомалији, а учествују и данас као посматрачи у Конгу, Либерии, Обали Слоноваче, Судану и Непалу.

У вези са учешћем Румуније у операцијама под вођством НАТО-а под покровитељством УН, допринос, у почетку у својству земље-партнера, конкретизован је у оквиру операција IFOR-а и касније SFOR-а у Босни и Херцеговини, до окончања ове мисије 2004. године.

У операцији ISAF у Авганистану, под руководством НАТО-а, Румунија учествује од самог почетка, 2002. године. Данас тамо има више од 1.600 војника, а предвиђено је повећање учешћа до 1.800 војника.

У операцији под руководством НАТО-а на Косову и Метохији, КФОР, Румунија учествује од 2001. године, а тренутно има око 150 војника.

У НАТО мисији у Ираку, у обуци Ирачких безбедносних снага, Румунија учествује са војним инструкторима, а до 2009. године имала је тамо око 400 војника.

У Средоземљу, у НАТО операцији „Active Endeavour“ (која је једина НАТО операција под одредбама Члана 5 Вашингтонског договора), учествовала је у новембру ове године са једном фрегатом.

Тренутно Румунија има 60 војника у оквиру мисије („EUFOR Althea“) у Босни и Херцеговини.

Присутна је и у операцији „EUNAVFOR Atalanta“, првој поморској операцији под окриљем Заједничке безбедносне и одбрамбене политике ЕУ, која има за циљ одвраћање од поморске пиратерије и шверца оружја, као и обезбеђење поморских рута у близини сомалијских обала и Аденског залива.

Од недавно учествује у ЕУ мониторинг мисији у Грузији („EUMM Georgia“) са одредом од 24 припадника.

У периоду од 2016. до 2025. године наши напори фокусираће се на консолидацију интеграције у НАТО и ЕУ, наставак модернизације наоружања и војне опреме и реализацију потпуне интероперабилности са армијама држава чланица НАТО и ЕУ. Истовремено, имамо у виду стварање услова за смештај оперативних и тактичких јединица у војним базама са свим потребним садржајима, као што су простор за друштвене активности, смештајни капацитети за људство и адекватан простор за смештај и складиштење наоружања и војне технике.

Циљ је да се обезбеди реализација најзначајнијих оперативних способности, предвиђених у Стратегији трансформације Војске Румуније, који омогућавају извршење задатака од стране војске и испуњење преузетих обавеза и задатака, што јесте стратешки циљ спољне и безбедносне политике државе. ■

Раденко МУТАВЦИЋ